

სელნანერთა ეროვნული ცენტრი

I საერთაშორისო სიმპოზიუმი
ქართული ხელნაწერი

1st International Symposium
Georgian Manuscripts

პ რ ო გ რ ა მ ა

19-25 ოქტომბერი, 2009

I საერთაშორისო სიმპოზიუმი „ქართული ხელნაწერი“ ტარდება

საქართველოს პარლამენტის პატრონაჟითა და

ქართველოლოგიის, ჰუმანიტარული და სოციალური მიცნობების
ფონდის (რუსთაველის ფონდის) ფინანსური მხარდაჭერით

სამუშაო დარბაზები:

A: კორნელი კეკელიძის დარბაზი

ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, III სართული

B: სამკითხველო დარბაზი

ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, I სართული

გამოფენა: ილია აბულაძის დარბაზი

ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, III სართული

სიმპოზიუმის ოფიციალური სამუშაო ენები:

ქართული, ინგლისური

მოსვენებების რეგლამენტი: 10 წუთი

მისამართი:

ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი

მერაბ ალექსიძის ქ. 1/3

0193 თბილისი, საქართველო

www.manuscript.ge

10:00 - 11:00

რეგისტრაცია

11:00 - 12:30

ოფიციალური განხილვა: ბუბა კუდავა

მისასალმებელი სიტყვები: ილია II, დავით ბაქრაძე, გიგი უგულავა, ნიკა გვარამია, ნიკოლოზ რურუა, თინათინ ბოჭორიშვილი, ზაზა ალექსიძე, ერიკ ფურნიე, ეთერ ჯობაძე

12:30 - 13:00

შესვენება (ყავა, ჩაი)

13:00 - 16:00

A: კოლიკოლოგია-ტაქსტოლოგია

სხდომის თავმჯდომარე: მაია რაფავა

ალბერტ თენ-ქეითი

იოანეს სახარების ტექსტუალური მიმართება ქართულ ლექციონართან

თამაზ კოჭლამაზაშვილი

მრავალთავის ტიპოლოგიისათვის

დამანა მელიქიშვილი

გელათის სკოლის ხელნაწერები და გელათელ მნიგნობართა მუშაობის სტილი

სოფიო სარჯველაძე

ახალი მასალები ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრის H კოლექციაში დაცული ოთხთავის ნუსხების შესახებ

<i>ლამარა ქაჯაია</i>	ხანმეტი პალიმფსესტების შესწავლის ისტორია
<i>ციალა ქურციკიძე</i>	ძველი აღთქმის ნიგნთა ქართული თარგმანების გამოცემისა და შესწავლის ისტორიისთვის
<i>ანა ხარანაული</i>	ხელნაწერის ტიპი და გამოცემის ფორმა

დისკუსია

**B: წყაროთმცოდნეობა-დიალომატიკა/
არქივთმცოდნეობა**

სხდომის თავმჯდომარე: თემო ჯოჯუა

<i>მიხეილ ბახტაძე</i>	„ისტორიანი და აზმანის“ ტექსტის ერთი ადგილის აღდგენის შესახებ
<i>ია გრიგალაშვილი</i>	„ქართლის ცხოვრების“ ერთი ჩანართის ტექსტოლოგიური ანალიზი
<i>ვლადიმერ კეკელია</i>	იოანე ვარძიელის ანდერძის დათარიღებისათვის
<i>თამარ მესხი</i>	„პეტრინონის წესდების“ ერთი ბუნდოვანი მონაკვეთის განმარტებისთვის
<i>თამარ ქორიძე</i>	„მცნებაჲ სასჯულთა“ და საქართველოს საპატრიარქოს ორ – დასავლეთ და აღმოსავლეთ ნაწილებად გაყოფა (XV ს-ის 70-იანი წწ.)
<i>თემო ჯოჯუა</i>	ქართლ-კახეთის საკათოლიკოსო მამულების სითარხნის გუჯრის თავდაპირველი ტექსტის დადგენისათვის (საბუთის გამცემისა და მიმღების ვინაობა; დოკუმენტის შედგენის თარიღი)

დისკუსია

10:00 - 12:30

A: წყაროთმცოდნეობა-ლიპლომატიკა/ არქივთმცოდნეობა

I სხდომა

სხდომის თავმჯდომარე: ბუბა კუდავა

ბუბა კუდავა

კიდევ ერთხელ დავით აღმაშენებლის ანდერძის ნაყალბევობის შესახებ

პარუირ მურადიანი

დავით აღმაშენებლის ისტორიის ქართული რედაქციისა და მისი სომხური თარგმანის ჩანართების გაგებისათვის

ირინა ნაცვლიშვილი

ბიბლია – ხელნაწერთა ტექსტის გამართვისა და შესწორების მნიშვნელოვანი წყარო

ვალერი სილოგავა

ერთიანობის ხანის საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქების ავტოგრაფული ხელრთვები (XI-XV სს.)

მზია სურგულაძე

ქართული წყაროთმცოდნეობა ხელნაწერთა ეროვნულ ცენტრში (1959-2009 წწ.)

*მარიამ ჩხარტიშვილი,
ქეთევან მანია*

წმიდა ნინოს ცხოვრების ტექსტის ისტორიისთვის (ეპიზოდი „სასწაულები წყაროსთან“)

დისკუსია

B: კოდიკოლოგია-ტექსტოლოგია

I სხდომა

სხდომის თავმჯდომარე: ბერნარ უტიე

<i>ეკა დულაშვილი</i>	იადგარი – ადრებიზანტიური ჰიმნოგრაფიის ამსახველი ძეგლი
<i>ირმა მაკარაძე</i>	არსენ ბულმაისიმისძის იამბიკური სვინაქსარი
<i>ქეთევან ტატიშვილი</i>	ანტონ I კათალიკოსისეული სადღესასწაულო
<i>ბერნარ უტიე</i>	ლიტურგიკული ხასიათის მითითებები რამდენიმე ქართულ ბიბლიურ ძეგელ ხელნაწერში
<i>დალი ჩიტუნაშვილი</i>	ვენურ ხელნაწერში დაცული „ქაბაჲ ქებათაჲ“ (ტექსტოლოგიური კვლევა)
<i>ლელა ხაჩიძე</i>	მცირე ფორმის საგალობლები VIII-X საუკუნეების ბიზანტიურ, ქართულ და სლავურ ჰიმნოგრაფიაში

დისკუსია

12:30 - 13:00

შესვენება (ყავა, ჩაი)

13:00 - 16:00

A: კოდიკოლოგია-ტექსტოლოგია

II სხდომა

სხდომის თავმჯდომარე: ნინო მაღლიძეშვილი

<i>ნინო დობორჯგინიძე</i>	წინაბჭე და ტექსტის ისტორიის კვლევის საკითხები ძველ ქართულ ფილოლოგიაში
--------------------------	---

<i>ნინო მელიქიშვილი</i>	იოანე ოქროპირის თხზულებათა შემცველი კრებული „მარგალიტი“
<i>ნანა მრეკლიშვილი</i>	ეკლესიასტეს მიტროფანე სმირნელისა და ოლმპიოდორე ალექსანდრიელის განმარტებათა წყაროები და ავტორობის ვერსია
<i>მაია რაფავა</i>	ლეგენდური გადმოცემები გრიგოლ ნაზიანზელის შესახებ (ორი ქართული ძეგლის მიხედვით)
<i>ირმა ყარაულაშვილი</i>	რატომ ჩნდება Sin. Geo. N. 50-ის სირიელ მამათა ცხოვრების უძველეს რედაქციაში თავისებური ცნობები ედესის მანდილიონისა და ჰიერაპოლისის კერამიდიონის შესახებ?
<i>ლელა შათირიშვილი, თეა ქართველიშვილი</i>	პოლემიკური თხზულება „ხსენებაჲ სიტყვის-გებისაჲ და სასჯელისაჲ შჯულისათჳს ქრისტიანეთაჲსა და სარკინოზთა“ (ისტორიულ-ფილოლოგიური ანალიზი)
<i>ვიქტორია ჯუღელი</i>	სვიმეონ მეტაფრასტის (სვიმეონ მესვეტის) ცხოვრების ქართული ტექსტის მთარგმნელის იდენტიფიკაციისათვის (ეფრემ მცირის კიდევ ერთი თარგმანი)

დისკუსია

B: წყაროთმცოდნეობა-ლიტერატურა/არქივთმცოდნეობა

II სხდომა

სხდომის თავმჯდომარე: ჰიროტაკე მაიდა

<i>ლია ახალაძე</i>	აფხაზეთის ჭედური წარწერების პალეოგრაფიული თავისებურებანი
--------------------	--

<i>თამარ გოგოლაძე</i>	ოქონას ხატისა და ჯვარცმის ისტორიის ხელნაწერი წყაროები
<i>ბათუნა თოღაძე</i>	ორი მონასტერი – ორი სამყარო (მსგავსება-განსხვავებანი)
<i>ჰიროტაკე მადეა</i>	გიორგი სააკაძის აჯანყება ახალი სპარსული წყაროების მიხედვით
<i>ნიკოლოზ ოთინაშვილი</i>	ქსნის საერისთავოს ეთნოისტორიიდან
<i>ტარიელ ფუტყარაძე</i>	ბუნ-თურქნი: პალეოგრაფიული შეცდომა, თურქულენოვანი ხალხის აღმნიშვნელი ერთ-ერთი უძველესი ეთნონიმი, კომპაქტურად დასახლებული ლტოლვილი „თურქები“ თუ „სასტიკ წარმართთა“ აღმნიშვნელი მეტაფორა?
<i>ნოდარ შენგელია</i>	საციციანო 1728 წლის „თბილისის ვილაიეთის დიდი დავთრის“ მიხედვით

დისკუსია

21 ოქტომბერი, ოთხშაბათი, 2009

10:00 - 12:30

A: კოდიკოლოგია-ტექსტოლოგია

I სხდომა

სხდომის თავმჯდომარე: თამარ ოთხმეზური

თამარ აბულაძე

ქართული სამეცნიერო შინაარსის ხელნაწერები და აღმოსავლური კულტურული ტრადიცია

ცისანა აბულაძე

აღმოსავლეთმცოდნეთა კვლევის ძირითადი მიმართულებანი ხელნაწერთა ეროვნულ ცენტრში

<i>რუსუდან გვარამია, ნანა ყანჩაველი</i>	შუა აზიის არაბულ ხელნაწერთა კოლექცია
<i>ტიმოთი გრუვი</i>	სარკე, რომელიც არ ირეკლავს (XVII საუკუნის ქართული ასტრონომიული ხელნაწერი „საეტლო ხირომანტია“ და ოტავიო ბელტრანოს Almanacco Perpetuo, 1639)
<i>თამარ ოთხმეზური, ქეთევან ბეზარაშვილი</i>	ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრის ბერძნული კოლექცია
<i>ლია სამყურაშვილი</i>	X-XIII საუკუნეების ქართული სამედიცინო წიგნები და მათი არაბული წყაროები
<i>ელენე ცაგარეიშვილი</i>	ქართული არმენოლოგიის ისტორიიდან

დისკუსია

B: წყაროთმცოდნეობა-ლიპლომატიკა/ არქივთმცოდნეობა

I სხდომა

სხდომის თავმჯდომარე: გოჩა საითიძე

<i>ბაჰრამ ამირაჰმადიანი</i>	ირან-საქართველოს ურთიერთობები დოკუმენტების საფუძველზე
<i>ჰოსეინ აჰმადი</i>	საქართველოს პოლიტიკური მდგომარეობა საქართველოს რესპუბლიკის პერიოდში (1917-1922 წწ.)
<i>პაატა ნაცვლიშვილი</i>	არგენტინის ქართული ემიგრაციის საარქივო მემკვიდრეობა
<i>ქეთევან პავლიაშვილი</i>	ცნობები იერუსალიმის რუსულ სასულიერო მისიაში ქართველი სამღვდელოების მონაწილეობაზე (XIX ს-ის II ნახევარი)

გოჩა საითიძე,
ეთერ ქავთარაძე

არქივთმცოდნეობა ხელნაწერთა ეროვნულ
ცენტრში

მარკო ჯიოლიტო

ქართველი პოლიტიკოსის ირაკლი ციციშვილის
პორტრეტი მისი წერილებისა და გამოუქვეყნებელი
ნაშრომების მიხედვით

12:30 - 13:00

შესვენება (ყავა, ჩაი)

13:00

**ხელნაწერი წიგნის კულტურა
გამოფენის გახსნა**

*(ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი,
ილია აბულაძის დარბაზი)*

13:30 - 16:00

**A: დიגיტალიზაცია/
რესტავრაცია-კონსერვაცია**

II სხდომა

სხდომის თავმჯდომარე: იოსტ ბიჰპერტი

იოსტ ვიპერტი

ძველი ქართული პალიმფსესტების კრებული
Codex Vindobonensis georg. 2 და კავკასიური
ალბანეთის პალიმფსესტები სინას მთიდან

უპლირ ზდენეკი

ციფრული ბიბლიოთეკა „მანუსკრიპტორიუმი“:
ევროპული და მსოფლიოს ხელნაწერების
ერთიანობისაკენ

ვასილ თარგამაძე

დიგიტალიზაციის ლაბორატორია ხელნაწერთა
ეროვნულ ცენტრში

ჟაკ სიკრი

საფრანგეთის ეროვნულ ბიბლიოთეკაში დაცული
ქართული ხელნაწერის (Georg. 3) რესტავრაცია

ლია სიხარულიძე

ხელნაწერი წიგნის აღდგენა-რესტავრაციის ირგვლივ

მაიკლ ფელდსი

პალიმფსესტების დიგიტალიზების გამოვლენილი მეთოდები

დისკუსია

B: კოდიკოლოგია-ტექსტოლოგია

II სხდომა

სხდომის თავმჯდომარე: შალვა გლოველი

ხათუნა ბაინდურაშვილი

ხელნაწერთა ეროვნულ ცენტრში დაცული ერთი მუსლიმური კატეხიზმოს შესახებ

ნაირა ბეპიევი

ოსური ხელნაწერები და ოსური დამწერლობა ქართული ანბანის საფუძველზე

დარეჯან გოგაშვილი

ხელნაწერთა ეროვნულ ცენტრში დაცული პაპირუსები

ავთანდილ

ნიკოლეიშვილი

გალაკტიონ ტაბიძის შემოქმედების ტექსტოლოგიური ანალიზი

ნინო ქიმერიძე,

თამარ ჭუმბურიძე

გერმანული ხელნაწერები ხელნაწერთა ეროვნულ ცენტრში

რამაზ შენგელია,

ნანა ხელაია

ქართული სამედიცინო ხელნაწერების კატალოგიზება

ზურაბ ჭუმბურიძე

სვანური უძველესი კვალი ძველ ქართულ წერილობით ძეგლებში

დისკუსია

10:00 - 12:30

A: კოდიკოლოგია-ტექსტოლოგია

I სხდომა

სხდომის თავმჯდომარე: თინა ცერაძე

დარეჯან თვალთვაძე

ტვიბერის ოთხთავი

პოლ კრეგო

წმინდა ნინოს ხელდასხმა და დედა-დიაკონთა კურთხევის ლოცვები A-86 ხელნაწერის არქიერეტიკონის მიხედვით

გიორგი ქავთარაძე

ბერნარდე ნეაპოლელის ქართული ხელნაწერები

გაგა შურღაია

ტორე დელ გრეკოს ბერნარდე ნეაპოლელი-სეული ხელნაწერები

*თინა ცერაძე,
ლელა ხოფერიძე*

ვახუშტი ბაგრატიონის ვალექსილი ბიბლია (სანკტ-პეტერბურგში დაცული ავტოგრაფული ნუსხის მიხედვით)

დისკუსია

B: კულტურის კვლევები

I სხდომა

სხდომის თავმჯდომარე: მზინა სურგულაძე

ნინო აბაკელია

ზოგიერთი ვეგეტაციური და ზომორფული გამოსახულებისა და სიმბოლოს მნიშვნელობისათვის უძველეს ქართულ ხელნაწერებში

<i>მაკა ელბაქიძე</i>	შუა საუკუნეების რაინდული რომანი, როგორც კულტუროლოგიური ფენომენი
<i>მალხაზ თორია</i>	ისტორიული ნარატივის ტიპები და შუა საუკუნეების ქართული ისტორიული აზროვნება (პარალელები ბიზანტიასა და მედიევურ ევროპასთან)
<i>ქეთევან კაკიტელაშვილი</i>	კულტურის პოლიტიკა შუა საუკუნეების საქართველოში: იდენტობის ფორმირება
<i>მარინე ცინცაბაძე</i>	ხელნაწერთა ეროვნულ ცენტრში დაცული ნმ. ქეთევან დედოფლის მინიატიურები, თეიმურაზ პირველის „წამება ქეთევან დედოფლისა“ და „ქეთევან დედოფლის ანბანთქება“

დისკუსია

12:30 - 13:00

შესვენება (ყავა, ჩაი)

13:00 - 16:00

A: ნიშნის ხელოვნება

II სხდომა

სხდომის თავმჯდომარე: ნინო ძაწითარი

ნანა ბერუჩაშვილი

მეფე დემეტრე II-ის ოქროს კოდექსი

ნანა ბურჭულაძე

XI-XIII საუკუნეების ქართულ ხელნაწერთა დასურათება და ხატწერა ბიზანტიური ხელოვნების კონტექსტში

მარკ გუსკინი

ედესის გამოსახულება ათონის მთის ხელნაწერებში

<i>დარეჯან კლდიაშვილი</i>	რუსეთის იმპერატორი ეკატერინესა და პეტრე I-ის ფერადი გრავიურა ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრის ისტორიული დოკუმენტების ფონდიდან
<i>ნინო ქავთარია</i>	ათაბაგთა კარის სკრიპტორიუმი XV-XVI საუკუნეებში
<i>ნანა ჩიკვატია</i>	ანასტასი სინელის „წინამძღვარში“ დაცული ერთი იკონოგრაფიული გამოსახულების შესახებ
<i>იზოლდა ჭიჭინაძე</i>	ვაშინგტონის კონგრესის ბიბლიოთეკის ოთხთავის Sin. Ms. Gr 165-ისა და მოქვის სახარების (Q-902) მინიატიურების ურთიერთმიმართების საკითხისათვის

დისკუსია

B: ღვთისმეტყველება/ფილოსოფია/ კულტურის კვლევა

II სხდომა

სხდომის თავმჯდომარე: თინათინ ზოლქვაძე

<i>თინათინ ზოლქვაძე</i>	აღმოსავლურ-ქრისტიანული ენობრივი ტრადიციის ასახვა ქართულ ჰაგიოგრაფიულ მწერლობასა და ილია ჭავჭავაძის „სამი ღვთაებრივი საუნჯის“ თეორიაში
<i>ნესტან სულავა</i>	„სამოსელი პირველი“ და „ტყავისა სამოსელი“ საღვთისმეტყველო ლიტერატურაში
<i>მერაბ ლალანიძე</i>	დავა ათონისათვის: ქართულ-ბერძნული დაპირისპირება (XIX-XX სს.) საზოგადოებრივი ცნობიერების თვალსაწიერში
<i>ეკა ჭყოიძე</i>	ხელისუფლებასა და ეკლესიას შორის ბრძოლის ანარეკლი ქართულ და ბიზანტიურ აგიოგრაფიაში

რამაზ ხალვაში

წმ. ანდრია პირველწოდებულის მისიონერული
მოგზაურობები საქართველოში

დისკუსია

24 ოქტომბერი, შაბათი, 2009

10:00 - 12:30

A: ნიზნის ხელოვნება

სხდომის თავმჯდომარე: ნუსტან ჩხიკვაძე

ეთერ ედიშერაშვილი

XVI-XVII საუკუნეების მხატვრობის ტენდენციები
თავაქარაშვილისეული „ვეფხისტყაოსნის“
მინიატიურებში

ნანა თარგამაძე

საბიბლიოთეკო საქმე ხელნაწერთა ეროვნულ
ცენტრში

ელენე მაჭავარიანი

ქართულ მოხატულ ხელნაწერთა შესწავლის
ისტორია

ლალი ოსევაშვილი

გალობათა ილუსტრირების საკითხი ჯრუჭის
დავითნის მინიატიურებში

ნიკოლოზ ულენტი,
მიხეილ დარჯანია

ძველი ქართული ხელნაწერის იარაღების სამ-
განზომილებიანი ვიზუალიზაცია-რეკონსტრუქცია
(ხელნაწერთა მინიატიურების მიხედვით)

ლელა ქურდაძე

საგამოფენო საქმე ხელნაწერთა ეროვნულ
ცენტრში

ნესტან ჩხიკვაძე,
მაია კარანაძე

უძველესი ქართული ყდები სვანური
კოლექციიდან

დისკუსია

13:00

ოფიციალური დასურვა

მხარდაჭერი ორგანიზაციები

ხელნაერთთა ეროვნული ცენტრი
NATIONAL CENTRE OF MANUSCRIPTS
www.manuscript.ge